

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

ויגש — עשרה בטבת

גליון יד (שטז)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראץ עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

שמירת שבת במקום שהיום הוא יותר מכ"ד שעות (גליון) ... ד
המטרה דיוסף בהכניס את אחיו לבית האסורים ..... ד
ידבר נא עבדיך אם הוא לשון קשה או לא ..... ה
ויגש אליו יהודה אם ה' תנועה נפשית או לא ..... ו

ש י ח ו ת

הא דר' יהודה ה' בא לעשות קידוש בביתו בכל שבת ..... ז
דיוק בהמשל בשחיקת האב"ט בשביל הכן מלך ..... ז
ספר התניא הפצת פנימיות התורה ..... ח
ביאור על שאלת כ"ק אד"ש בפרש"י פ' וישב (מקץ) ..... ח
בענין הנ"ל ..... י
בפרש"י דש"פ וישלח (מקץ) ..... י
שאלת הלכות איסור והיתר מנשמות שבג"ע ..... יא
בשיטת ב"ה עשה טוב ובדרך ממילא נפעל הסור מרע ..... יא
ביאור הקשר בין מצות מדות עם יצי"מ ..... יב
הסיבה שפרעה נענש על גזירותיו (גליון) ..... יג
מנורה דביהמ"ק היא ז' כנים ושל חנוכה ח' ..... יד
תורה לא בשמים היא ..... טו
שאלת אדה"ז היא שאלה בהלכה ..... טו
חיוב מצות לצדיקים שבאים לעוה"ז ..... טז
מצות בטלות לע"ל ..... טז
הטעם לח' ימי חנוכה ולא לז' ..... יז

ח ס י ד ו ת

יום השמיני דחנוכה מצד כתר או מצד מל' ..... יז

נ ג ל ה

בפרש"י ארץ ישראל גבוה מכל הארצות ..... יט

ש ו נ ו ת

מנהגינו באמירת צאתכם לשלום ..... כ
תמונת האותיות אל"ף דל' מכאן ודל' מכאן ומקל באמצע -
הרמז שבזה ..... כ

בענין הצפ"י והקיווי לביאת משיח צדקנו ..... כ
הערות ותיקונים לסה"ש תורה שלום ..... כ
אם רש"י הי' מקובל בסודות התורה ..... כא
בענין ביקש יעקב לגלות את הקץ..... כא
הערה על הערות ללוח היום יום שבגליון הקודם..... כב

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בגליון י"ג (שטו) כותב הרב ל.י.ר. שאי אפשר לפרש הכוונה בלקו"ש (חט"ז ע' 526) שבמקומות שאורך היום הוא יותר מכ"ד שעות תלוי קביעות היום במדת קו האורך - דהיינו שמונים ו' שעות מחצות היום (השוה בכל המקומות שלהם קו אורך שוה), וטעמו ונימוקו עמו, כי הוא מילתא דתמיהה, דכשיש שקיעה וזריחה אז כניסת השבת היא סמוך לחצות הלילה, ופתאום כשאין שקיעה וזריחה מקדימין השבת בכשש שעות, ולכן רוצה לפרש, שהולכים אחר חצות הלילה, דמחצות הלילה עד חצות הלילה הוי שבת, והוסיף לבאר דבריו, דקל למצוא זמן חצות הלילה מכיון שהוא י"ב שעות אחר חצות היום.

והנה ראשונה אין צריך למה שכתב שאפשר לברר זמן חצות הלילה משום שהוא י"ב שעות אחר חצות היום, באמת אי"צ לזה, כי זמן חצות הלילה גם הוא כשוה בכל מקומות שקו אורכם שוה, והוא בדיוק בזמן חצות היום שבמקומות הנמצאים בקצה השני, ק"פ מעלות ממקום זה, אבל בפועל, חישוב הזמן הוא כמו שכתב הנ"ל.

ולגופו של ענין - הנה כשם שבפועל מילתא דתמיהה היא לומר שיש שינוי גדול כ"כ מזמן כניסת השבת בשבוע אחד לגבי השני, כך בדיוק מילתא דתמיהה היא לומר שחצות הלילה הוא זמן התחלת המעל"ע בשעה שבכל המקומות זמן התחלת הלילה הוא ו' שעות לפני חצות הלילה, זמניות או שוות וכו', ומלשון המכתב בלקו"ש שם אין שום הוכחה לצד אחד לגבי השני, ולכן להלכה צ"ע.

הרב דוד משה
- ברוקלין נ.י. -

ב. בלקו"ש פ' וישב ש.ז. מבאר בסעי' ה' "בשעת אבער מ'האט יוסף'ן איינגעזעצט בכית האסורים, וואס דאס האט ביי אים מגלה געווען א ביטול מוחלט צום אויבערשטן, ער איז ביי זיך געווארן כאין ואפס ממש וכו', ובהערה 24 מעיר מגודל תועלת הרוחנית הבאה ע"י מאסר,

ע"פ הנ"ל יש לבאר ענין בנוגע ליחס של יוסף לאחיו בפי מקץ פ' מב, יז כתוב דיוסף שם את אחיו בכית האסורים שלשת ימים, ורק כאח"ז שחם ליעקב וכו',

ומהו הצורך לאסרם ג' ימים?

וי"ל דמבואר בכמה מפרשים, (וראה אברכנאל, כלי יקר ועוד) דכוונת יוסף, שלא גילה מי הוא, ברגע הראשון שבאו, בכדי לראות אם חזרו בתשובה שלימה בנוגע למה שעשו לו (ואם לא שיעשו תשובה) וראה כשיחה דש"פ מקץ תשמ"א דאמירת "אכל אשמים אנחנו על אחינו וגו'" בפ' כ"א הי' ביטוי של תשובה, והוספת טענת ראובן "אל תחטאו בילד ולא שמעתם" בפסוק כב, כוונתו הי' להוסיף דרגא יותר עמוקה של תשובה, ולא מספיק רק ענין של חרטה, "נאר זיי דארפן וויסן אז די מעשה האט ניט געטייגט מעיקרה" עיי"ש באריכות,

והנה פסוקים הנ"ל מוכא לאחרי שהיו ג' ימים בכית האסורים.

וי"ל שזהו הי' מטרת יוסף בלהכניסם לכית האסורים, בכדי לפעול ענין של ביטול אצלם [ע"ד שידע מנסיון עצמו, שפעל בו ביטול], שעיי"ז יבואו לענין של תשובה, וכן חזינו דעשו ענין של תשובה, אבל ראובן רצה דרגא יותר נעלית כתשובה,

הרב מיכאל קוזניק
- מיאמי-פלורידא -

ג. בלקו"ש ח"כ ויגש (א) מבאר בנוגע לפרש"י עה"פ: "ואל יחר אפך גו': מכאן אתה למד שדיבר אליו קשות" שהדגשת רש"י הוא דמכאן למדין שדיבר קשות, ולא ממש"כ לפנ"ז "ידבר גו' דבר" דמשם אין הכרח גמור שדיבר אליו קשות, לאחר שרש"י מפרש: "דבר באזני אדוני: יכנסו דברי באזניך", שהדיבור הי' באופן לפעול על יוסף "צו דערהערן" כו' וא"כ אפי' כשהי' יהודה מדבר אל יוסף דברים רכים ותחנונים, אבל מכיון שרצונו הי' להחליף דעתו של יוסף, אפשר לומר "ידבר",

ולכאורה עדיין דורש כיאור: דהלא רש"י מעתיק כד"ה הנ"ל "דבר באזני אדוני" ומפרש "יכנסו דברי באזניך" וכידוע דפרש"י קאי לפרש את המילים שהוא מעתיק בהד"ה, דהיינו מהמלים "דבר באזני אדוני" למדין דדיבורו ליוסף הי' בכדי להחליף דעתו כו' ולפעול עליו "צו דערהערן", כו' וכנ"ל דלזה מתאים הלשון "ידבר",

וא"כ, הלא לכאורה הו"ל לרש"י להעתיק גם מש"כ לפנ"ז "ידבר נא עבדך", ומכיון שאינו מעתיק כן, משמע, לכאורה דמה שמפרש באותו רש"י, שייך אך ורק להתיבות "דבר באזני אדוני" וא"כ "שפיר מצי למילף מהמלה "ידבר נא עבדך" דדיבר אליו קשות, וא"כ מהו הדגשת רש"י "מכאן אתה למד שדיבר אליו קשות", מהמלים "ואל יחר אפך גו'", - ולא מ"ידבר" - דלשון "דיבור"

(כמו שמפרש רש"י בכמה מקומות) פ"י לשון קשה ויל"ע.

* * *

בלקו"ש ח"כ שם, ממשיך בנוגע ללימוד ההוראה מהנ"ל, בעבודתינו: בשעה שיהודה רצה לפעול על משנה למלך מצרים, שיתיר את בנימין, התחיל לדבר אתו בדיבורים קשים, ולכאורה אין לזה נתינת מקום בשכל? דהלא השכל מחייב, דתחלה צריך לנסות בדברים רכים, ותחנונים, דע"ז אפשר לפעול יותר מכאשר מדברים דברים קשים, ורק אם ע"י דברים רכים כו' א"א לפעול, אזי מנסים ע"י דברים קשים?

אלא הביאור בזה: כל זמן שמדובר אודות ענינים חיצוניים, אז הולכין אחר החשבונות שהשכל מחייב, "אןן מרעכנט אויס ווי עס לוינט זיך בעסער", אבל כשמדובר בענין של"ונפשו קשורה בנפשו" שנוגע בנפשו של בנימין ובנפשו של יעקב אז לא עושים חשבונות כו', ומתחילים מיד עם כל ה"שטורעם" - וכמאמר העולם: אז עס טוט וויי שרייט מען" - ע"כ,

ולכאורה צ"ע, מהמבואר בלקו"ש ח"י וירא (ב) דמבאר שם פרש"י עה"פ (ויצא יח, כג) ויגש אברהם ויאמר האף תספה גו' דמפרש רש"י, דמצינו הגשה למלחמה לפיוס ולתפלה, - ולפיוס מביא רא"י מפרשתינו: "ויגש אליו יהודה...". וכס"ד מבאר: "ועפ"ז יבואר ההפרש בין הפסוק דכאן (היינו הפסוק דויגש אצל אברהם) והכתוב ויגש אליו יהודה" - דפירושה של תיבת ויגש הוא במובנה הפשוט - נעתק ממקום עמדו בצוותא עם אחיו, וניגש והתקרב אל יוסף בכדי לדבר עמו באופן פרטי: "ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני",

ומה שרש"י מביא כאן רא"י מזה שהגשת יהודה היתה לפיוס, אין כוונתו שדמו אהדדי בתזכנה של תיבת "ויגש", היינו שגם הגשתו של יהודה תנועה נפשית (כמו "ויגש אברהם") אלא שהמטרה אחת היא שניגש והתקרב אל יוסף בכדי לפיוסו... "ע"כ,

דהיינו שהגשתו של יהודה בפרשתינו ויגש, אינה תנועה נפשית, ודלא כמו שמבואר בלקו"ש כ' הנ"ל כענין "ונפשו קשורה בנפשו? ויל"ע.

אפרים שמואל מינץ
- תלמיד בישיבה -

ש ל ח ת

ד. בנוגע למה שנת' במוצש"ק פ' מקץ, בסיפור אדה"ז בביה"ס, דתורה לא בשמים היא וביאר ע"ד מש"כ בגמ' בנוגע לר' יהודה שהי' בא לעשות קידוש כל שבת והוציא אחרים ידי חובתם, לאחר שנפטר,

ויש להעיר דהפרט ש"עשה קידוש" לא מובא בגמ' - כתובות קג, א אלא בס' חסידים כמציין בגליון השי"ס סי' תתשכ"ט (בגמ' נדפס תתשכ"ז וטה"ד הוא),

ויש להעיר משם הגדולים להחיד"א, מערכת א' (199) רבינו אליעזר בר נתן (ראב"ן) [ובספר חסידים דפוס מוסד הר' קוק, ובפ"י ברית עולם להחיד"א, מציין לח"א דף ה' ע"ב, וכנראה שנמצא כמה דפוסים לשם הגדולים, דנמצא בכמה דפוסים שראיתי דף י"א], שמכאן באריכות [בקטע שמתחיל ומ"מ נראין הדברים] סיפור דרכינו הקדוש, שהי' חסיד ואינו חפשי מן המצוות ומקיים המצוות, עיי"ש.

הרכ מיכאל כוזניק
- מיאמי-פלארידא -

ה. בהתוועדות דמוצאי זאת חנוכה תירץ כ"ק אד"ש השאלה שלמה נסתפק אדמוה"ז אם להמשיך באמירת דא"ח, בזמן שקודם המאסר הלא כבר בעצמו הסיר הקטרוג מרכו המגיד נ"ע, על פרסומו דא"ח, ע"י המשל של הכן מלך וכו' ותירץ שתורות המגיד היו ע"ד טיפות, שע"ז הי' די המשל של הכן מלך, משא"כ אדמוה"ז, שהגיד חסידות בשופי (כבר קודם המאסר), זהו תוכן התירוצו,

ולא זכיתי להכין בהמשך של הכן מלך עם שחיקת האב"ט שכדאי שאפי' טיפה א' תכנס בהפה, לכאן אין זה שבנמשך שכל האבן הוא טיפה, כ"א שטיפה היא רק חלק קטן מכל הריבוי, וא"כ זה ג"כ יכולים לאמר אצל תורות אדה"ז, ולאידך גיסא אם אצל אדה"ז אין טיפות, איך יעזור ז"ל לכו המלך, וכי אפשר דרי כתמי' ויכולים לקבל גם יו מאצ' טיפה?

והנה אין שאלתי על הענין שדיבר כ"ק אד"ש, והיינו, שזה מובן שהקטרוג הי' על ריבוי באי"ע לגבי תורות המגיד, אך לאידך גיסא אם נאמר שזהו רק ריבוי ככמות, לא מסתבר שיביא (ארויסרופן א) קטרוג,

ואולי זה הי' כוונת כ"ק אד"ש בהביאור: שתורות המגיד

היו רק נקודות בלא כ"כ הסבר, ושל כ"ק אדה"ז היו באריכות
ההסבר ומשו"ז הביא זה הקטרוג, אך עדיין צ"ל לפי משל הנ"ל
איך יועיל זה לכן המלך (היינו תורות אדמוה"ז), הלא אין
יכול לקבל כ"א טפה שתכנס בפיו מכל האריכות,

וצ"ל שפעולת חס"י חב"ד באופן אחר והיינו מצד ריכוז
האור (וכפי שמוכח כמ"פ בדא"ח) של החס"י שזה פועל שבירת
ובירור הרע, ולכאורה זהו חידוש גדול לאמר, שהמשל דכן מלך
וכו' לא יתאים לחס"י חב"ד, וצ"ע בכל זה.

הרב משה לברטוב
- ברקלין נ.י. -

ו. בקשר למה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת מוצאי זאת
חנוכה, ש.ז. שבספר התניא התבטא הענין של הפצת המעיינות
בהרחבה והיינו פנימיות התורה באריכות (אף שנדפס לפני פ"ב),

יש להעיר ממ"ש בספר השיחות - תורת שלום שבספר התניא
רואים הסגנון שלאחרי פ"ב (והיינו כנ"ל).

* * *

בשיחת נר חמישי דחנוכה ש.ז. ביאר אד"ש ששלימותה של
הגאולה די"ט כסלו התבטאה בימי חנוכה (וכמ"ש בהערה לשם -
שחזר למקומו בימי חנוכה) ומוסיף כ"ק אד"ש: ומודגש הקשר
ביותר בגאולה ממאסרו השני ... כנר חמישי דחנוכה,

יש להעיר ע"ד רמז: שבדוגמת יוהכ"פ הוא החותם דראש
השנה וכן הפנימיות (השלימות) דר"ה (כמבואר בדא"ח) עד"ז
הדלקת נר החמישי הוא כיום העשירי לאחר י"ט כסלו, (שהוא
ר"ה לחסידות) וד"ל.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ברקלין נ.י. -

ז. בהתוועדות דש"פ מקץ שבת חנוכה ש.ז. (הנחה בלה"ק סי'
כו) מקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א, שאם רש"י צריך לפרט בפ"י הכ'
איזה דברים לקח משום שלא יקשה שלכאורה ישנם רק ג' דברים
שלקח עכן ולכך מפרש ב' חתיכות כסף וכו' ולפי"ז מקשה א"כ
אם הצורך בפירוט ד' הדברים הוא בכדי לשלול טענת כו' - הרי
בודאי שיש צורך לפרט מה הם ארבע החרמים, שכן בפסוק עצמו
לא נתפרש הדבר ולא עוד אלא שישנם דעות חלוקות בדבר: במדרש
נאמר אמנם ד' חרמין אבל בגמרא שלשה חרמים או חמשה חרמים

ומכיון שכן הרי בודאי שכאשר בן חמש למקרא יעיין בתנ"ך, לא ימצא ידיו ורגליו לדעת בעצמו מה הם ארבע החרמים! ע"כ בהנחה שם עיי"ש באורך.

ואפ"ל הביאור בזה: שאם רש"י הי' כותב ומפרט את הד' חרמים: חרמו של עמלק וחרמו של סיחון ועוג, וחרמו של יריחו, וחרמה של כנענים (וי"ג מדין), הנה כשהבן חמש למקרא רואה בפ' דברים על מלחמת סיחון ועוג הרי אדרבה יקשה לו מ"ש חרמו של סיחון ועוג כי הרי אדרבה כתוב שם בסיחון (דברים כ, לה): רק הבהמה בזזנו לנו ושלל הערים אשר לכדנו, וכמ"כ בעוג (שם, ז): וכל הבהמה ושלל הערים בזזנו לנו, יקשה לו ששם לא הי' חרם ואדרבה חלקו ובזזו השללביניהם (ווא"ל שמ"ש חרם בסיחון הוא מ"ש ונכרם כל עיר מתים והנשים והטף לא השארנו שריד, וכן בעוג, שהרי זה קאי על אנשים ונשים ולא שלל, ועכן לקח ג"כ שלל כפרש"י בפ"ה הכ', שהי' מטלטלין) ובכדי שלא יהי' קושי להבין חמש למקרא לכך לא כתב כלל, [וכמו"כ הוא גם במלחמת מדין שבזזו השלל להגירסא הב' הגורסת מדין] להעיר שברש"י לב"ר (?) כותב: חרמו של מדין-שהטף היתה נחרמת: חרמה של יריחו - והיתה העיר חרם: חרמן של כנענים - והחרמתי את עריהם, עכ"ל, ובנוגע לסיחון ועוג אינו מפרש כלום, וצ"ב.

(קושי' זו מקשים במ"כ, ובחידושי הרד"ל, לב"ר, (פד, יד) ובמראה הפנים לירושלמי (פ"ו ה"ג) והוא ניסה לתרץ ע"ד פירש"י סנהד' מג, כ שאפשר שהיו איזה עיירות (במלחמת סיחון ועוג) שהוחרמו ולא נתפרסמו, ובמהרז"ו לב"ר תי' ע"ז וז"ל: ודע שהרי מפורש אצל סיחון ועוג שהשלל בזזו להם שלא כחרם יריחו ובמה חטא, ובהלכח שהכוונה על עבודת הכוכבים שהם שמפורש בהם כי חרם הוא וכמ"ש בסמוך נוהפ"א שעכן לקח מעבודת כוכבים שלהם. ... ובתד"א באמצע פרק י"ח מצאתי שעכן התוודה שמעל גם בחרמו של מדין שאחיו נתנו חלקם והוא לא נתן חלקו ועפ"ז יש לפרש גם המדרש שבכל המלחמות שכתורה מעל בחרם שלא מסר לשרי הצבא שיחלקו לאנשי הצבא כמפורש אצל מדין שכולם עשו כן, וחושב ב' מלחמות ... של סיחון ועוג לאחד, שהיו סמוכים וחלקו השלל ביחד עכ"ל, וצ"ע אם כל הפי' הנ"ל הם בפשט"מ).

ובנוגע להפלוגתא אם ג, או ה, כבבלי סנהד' מג, כ.א.ו כמ"ש בב"ר ז, וכ"ה בירושלמי סנהד' פ"ו ה"ג, ובילקוט שמעוני על יהושע רמז י"ח וביריב"א עה"ת תי' שמה שפירש"י כנגד ד' חרמים ר"ל ד' חרמים שמעל עכן קודם שנתפס דהיינו הד' שמעל בימי משה, בימי יהושע (כשנתפס) וכ"ה ברד"ק ליהושע, ז.ד. בימי משה וא' בימי יהושע, עי' ג"כ במהרש"א חדא"ג לסנהד' שם.

בנוגע למ"ש רש"י איך הי' ד' דברים שלקח עכו לפי' הב' שפי' ב' חתיכות כסף, להעיר שבפירש"י כב"ר (?) מקשה"היה לו לומר אדרת אחת שנער ומאתים שקלים מהו אחת טובה, כלומר אחרת טובה, אחת של שנער, ואחרת כמותה שאם לא כן אין כאן ד' דברים"היפך מפירושו עה"ת - ובמ"כ פ"י וז"ל: "ל"ל שמאתים שקלים חשוב להו' בתרתי כשני מאות עכ"ל והיינו כפירש"י עה"ת.

הת' יהונתן דוד רייניץ

- תלמיד בישיבה -

ח. בפירש"י הנ"ל, י"ל שגבי ד' החרמים אין צורך לפרט מה הם ד' החרמים מכיון שזה לא נוגע לפשוטו של מקרא כאן [ואף שבגמ' יש בזה מחלוקת כמה זה, אין זה שייך לכן חמש למקרא שלא לומד גמ'] ואף שבכתוב נזכר רק חרם אחד (דיריחו) הרי זה משום שלא נחית הכתוב לפרט, משא"כ גבי ד' הדברים שלקח עכו הרי לכשיענין הבן חמש למקרא בנביאים (נס' יהושע) יראה שפירוטה הכתוב וכתב שיש ג' דברים וזה לכאורה סותר מ"ש רש"י שהי' ד' דברים ולכן הוצרך רש"י לפרט הד' דברים ודו"ק.

יוסף יצחק קעלער

- תלמיד בישיבה -

ט. בהתוועדות דש"פ מקץ נחבאר הטעם מה שכתוב "ותצא דינה לראות בכנות הארץ" ולא "בכנות העיר", שאם הי' כתוב בכנות העיר הרי זה דבר הרגיל אצל כל אחד (קטנה) שיוצא לראות את המקום החדש וכו', וא"כ אם הי' כתוב בכנות העיר לא הי' כל מקום לתלות זה בהיצאה של לאה "כאמה כבתה" שהרי זה דבר הרגיל, לכן כותב הכתוב "בכנות הארץ" שהלכה לראות לא כהרגיל אלא בכנות הארץ ולכן כאמה כבתה, (ענין הנחה בלה"ק סכ"ז), ולכאורה אינו מובן שהרי לאה לא הלכה לראות בכנות הארץ אלא יצאה ליעקב וכו' להודיע ליעקב את הסיפור של הדודאים וכו' ולכן ישכב עמה הלילה, וא"כ מהו הפירוש שאם הי' כתוב בכנות העיר אז לא הי' שום מקום לתלות זה באמה לאה, הא אדרבה, לאה לא יצאה לראות בכנות הארץ? וא"כ למה לא כתוב בכנות העיר?*

יצחק הומינר

- תלמיד בישיבה -

(*) פשוט דבלאה זה גופא שיצאה לקראתו הי"ז דבר שאינו רגיל משא"כ בדינה כשהיא יוצאת לעיר זה ענין רגיל משא"כ בארץ.

י. בענין מה שנתבאר אודות מענה הבעש"ט והמגיד לאדה"ז
דהלא תורה לא בשמים היא,

יש להעיר במס' שכת קח, א "מאי אם יבא אליהו ויאמר"
ומפרש רש"י התיר ואיסור אין תלוי בו ולא בשמים היא,
ורמס' ערובין מה, א לגבי מאי דשאל דוד באורים ותומים בענין
קעילה (עיר הסמוכה לספר) מפרש רש"י ומידו דאיסור והתיר
לא משייל באורים ותומים,

ומבואר בכמה מפרשים דככל מקום דאמרינן עד שיכוא אליהו
או לשאול באורים ותומים הכוונה היא לברר ספק במציאות,
כאשר אין אנו יודעים אל נכון מה הן העובדות, ובכוחו הנבואי
יכול לפתור בעיות ושאלות מסוג זה,

(אבל ראה לקו"ש ח"ד ע' 1178 דמשמע מביאורו דאפילו בענין
של איסור והתיר אפשר לפסוק עיי"ש),

א"כ בנידון דאדמו"ר הזקן י"ל דשאלתו הוא לא ענין של
הלכה באיסור והיתר אלא שאלה באיזה אופן יש להפיץ חסידות,
אם בקיצור כהמגיד או באריכות וכו',

וראה באריכות בשם הגדולים מערכת רבינו יעקב החסיד
מחבר ספר שו"ת מן השמים שחקר איך אפשר לפסוק ע"פ תשובות
אלו וכן ביאר דאין משגיחין בכת קול ואעפ"כ פסקינן בהלכה
כבית הלל נגד בית שמאי רק משום הכת קול עיי"ש.

הרב מיכאל לוזניק

- מיאמי-פלורידא -

יא. כשיחת (יום ד'פ' מקץ) לחברי כולל תפארת זקנים לוי
יצחק וחכמות נשים וצבאות השם שזכינו וי"ל מוגה, נתבאר טעם
המחלוקת מה שב"ש סובר שביום א' מדליק ח' מכאן ואילך פוחת
והולך וב"ה סברי שביום א' מדליקין א' מכאן ואילך מוסיף
והולך,

ונתבאר שם הסבר המחלוקת דהחילוק הוא אם אופן העבודה
- היא בקו דסור מרע או בהקו דועשה טוב, דאם אופן העבודה
היא בקו דסור מרע שלילת דברים כלתי רצויים (שיטת ב"ש) אז
הרי בתחלת העבודה כאשר המשיכה לדברים כלתי רצויים הוא
בתקפה, דרוש מאמץ רב כדי כבטל את תוקף המנגד, ולכן יש
צורך בריכוז אור "שמונה נרות", אבל למחרתו, מכיון שכבר נחלש
תוקף המשיכה לענינים גשמיים וחומריים (פוחת והולך) - אין
צורך מאמץ רב כ"כ, וכמילא מספיק להדליק שבעה נרות "מכאן
ואילך מוסיף והולך".

אבל כאשר עיקר העבודה היא בקו ד"ועשה טוב", להוסיף בעניני טוב וקדושה, "נר מצוה ותורה אור" (שיטת ב"ה) - מתחילים אמנם עם נר אחד, אבל "מכאן ואילך מוסיף והולך", שכן מיום ליום הולך וגדל ה"תאבון" לעניני תורה ומצוות, "מי שיש לו מנה רוצה מאתים" ובמילא יש צורך להוסיף באור,

ואח"כ ממשיך וכאן בא ההדגשה המיוחדת בנר חמישי נוסף לכך שההלכה היא כדעת ב"ה "היום ראשון מדליק אחת מכאן ואיך מוסיף והולך" היינו שעיקר העבודה הוא להוסיף באור, ועי"ז מתבטלים הענינים הבלתי רצויים בדרך ממילא - הרי בליל חמישי ישנה הדגשה יתירה בנוגע לעבודה ד"מוסיף והולך", שבליל זה רואים במוחש שריבוי הנרות הוא אצל ההולכים בשיטת ב"ה, שעיקר עבודתם להוסיף באור.

ולכאורה אי"מ שהרי כותב שם שאפי' לדעת ב"ה שאופן העבודה היא בקו ד"עשה טוב", כותב שם "ועי"ז מתבטלים הענינים הבלתי רצויים בדרך ממילא", היינו שע"י שמוסיפים באור מתבטלים הענינים הבלתי רצויים (סור מרע - והחידוש הוא שזה בא) בדרך ממילא (כפי שמדגיש בהמאמר), ואם כל הכוונה בריבוי האור (לדעת ב"ה) הוא שיתבטלו הענינים הבלתי רצויים בדרך ממילא, הרי אותו סברא שבו דסור מרע (דעת ב"ש פוחת והולך) ביום השני אין צריכים כ"כ לשלילת הרע כיון שנחלש תוקף המשיכה לענינים בלתי רצויים וכו' (וכן בליל שלישי וכו') הרי גם באופן העבודה בקו דועשה טוב (ריבוי האור שע"ז מתבטלים כל הענינים הבלתי רצויים בדרך ממילא) כיון דביום א' נחלש תוקף המשיכה בדברים בלתי רצויים (ועוד זאת בדרך ממילא) הרי ביום שני אין צריכים כ"כ אור (כדי שהענינים הבלתי רצויים יתבטלו בדרך ממילא) וכן בליל שלישי ורכיעי וכו' *.

יצחק הומינר
- תלמיד בישיבה -

יב. בנוגע לביאור הרמב"ם כשבת פ' וישב, שהקשה כ"ק אד"ש "מדוע נקשר הכתוב מצות מדות עם יצ"מ?" (הנחה לה"ק ס' כ"ה ואילך),

(*) פשוט דעיקר עבודת בית הלל היא בריבוי אור וזהו עיקר התכלית דעבודתם, אלא דבדרך ממילא נפעל דחיית החושך, משא"כ עבודת ב"ש היא בעיקר דחיית החושך.

יש ביאור ע"ז בספר הדרוש והעיון להרב אהרן לעווין
כמאמר רי"ט (נהשק"ט מה הוא השייכות למצות מדות עם יצ"מ?
ומפרש) שהעיון דמצרים הי' שעבדו בבנ"י בעבודת פרך יותר
מגזירת הקב"ה, (ומסביר) שזה דומה לנזקי מדות שענינם הוא
שאחד מרמה את חבריו ומזיקו שאינו נותן לו מדה ישרה ומשקל
צדק כפי שעליו לתת ומזה איפה שהעניש הקב"ה את המצרים והפליא
מכותם באופן נורא מאד, הענין כאן הוא שלא לרמאות המשקלות
הענין הוא שלוקח יותר ממה שעליו לקחת.

א' מאנ"ש
- ברוקלין נ.י. -

יג. בגליון יג (שט"ו) מביא הרב ז.ב. מהנחת הת' ביאור
הרמב"ם שאין סתירה בין הגזירה ועבדום וענו אותם לענין
הבחירה כי הגזירה הי' רק על כללות העם ולא על היחידים,
ומקשה ע"ז בהנחה שלכאורה בנוגע לפרעה בעצמו הרי הי'
מוכרח לקיים הגזירה כיון דבו תלוי כל הנהגת המדינה, וכן
בנוגע להמצרים שהיו מוכרחים לשמוע לדברי פרעה, והביא ע"ז
הביאור מהנחה הנ"ל שכיון שאין שליח לדבר עבירה הי' להם
בחירה כיון שדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ולכן
נענשו וכן בנוגע לפרעה עצמו שהיה לו דין יחיד, ואנשי העם
לא היו מחוייבים לשמוע אותו, ולכן הי' לו בחירה (ולא הי'
מוכרח לגזור על אנשי העם),

והקשה הנ"ל שעפי"ז הרי לכאורה כיון דאין שליח לדבר
עבירה ואנשי העם לא היו מחוייבים לשמוע אותו, למה נענש
פרעה, הרי אין שליח לדבר עבירה? ועפי"ז נכנס לשקו"ט לתרץ
שאלה זו,

והנה שאלה זו אין לו יסוד, כדלקמן: שהרי אע"פ שבנוגע
להעם לא היו מחוייבים לשמוע כיון שדברי הרב ודברי התלמיד
דברי מי שומעין, אבל אעפי"כ בוגע לפרעה עצמו (כיון שהוא
בעצמו ג"כ לא הי' צריך לגזור על אנשי העם) מצד גזירתו הי'
מוכרח להם לקיים גזירה הנ"ל, אלא רק בנוגע להעם כיון שדברי
הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין לא היו צריכים לקיים
גזירה זו, והגזירה הי' מתמלא על ידי אחר, אבל פרעה בעצמו
מצד גזירתו היו הם מוכרחים לקיים גזירה זו כיון דמבלעדין
לא ירים וגו', ולכן כיון שגזר מצד רשעותו הרי הוא (מסית
ומדיח ו) חייב עונש,

ובנוגע למה שכותב שם וז"ל "ואולי הכיאר, שדין פרעה
הוא מסית ומדיח שגם הוא חייב (נוסף לזה שהשליח חייב)

[ואע"פ שבהשיחה שולל לומר שפרעה דינו כמסית ומדיח - אולי
הי' זה רק בתור קס"ד?] עכ"ל, ולא הבנתי מה שכותב שהרי
בהנחה הנ"ל כותב בפירוש שפרעה לא הי' לו דין של מסית ומדיח
וא"כ איך אפשר לומר שזה רק בתור קס"ד, דמצד איזה טעם נימא
דלמסקנה שאני?

א' התמימים
- תות"ל 770 -

יד. בשיחת ש"פ מקץ שבת חנוכה שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א דכיון
שהיו"ט חנוכה נקבע ע"ש הנס שאירע בהדלקת המנורה דביהמ"ק,
א"כ מכיון שהמנורה דביהמ"ק היא בת שבעה קנים, שבעה נרות
דוקא ולא יותר, היתכן שקבעו שנרות חנוכה יהיו במספר שמונה
שמונה קנים? (ראה הנחה כלה"ק סי"א ואילך בארוכה).

ויש להעיר במ"ש בשו"ת שואל ומשיב קמא כ"ג סי' ע"א
ליישוב קושיית הב"י למה קבעו חנוכה לשמונה ימים הלא ביום
הראשון לא הי' נס, עפ"י מה דאיתא בע"ז מג, א לא יעשה אדם
בית תבנית היכל, אכסדרה תבנית אולם כו' מנורה תבנית מנורה,
אבל הוא עושה של ה' ושל ו' ושל ח', ושל ז' לא יעשה אפילו
של שאר מצותי מתכות, הב"י יוסי בר יהודה אומר אף של עץ לא
יעשה כדרך שעשו בית חשמונאי כו' ובתשובות מהרי"ק סי' ע"ה
כתב לאסור לעשות מנורה אפילו אינה גבוהה י"ח טפחים, דהא
פשיטא דאפילו במקדש נראה דגובה אינו מעכב דגובהה אינו כתוב
ככל בקרא, וגם לא ידעו התוס' למצא ראי' מן המקרא שיצטרך
להיות י"ח טפחים אלא משום דכתיב וזה מעשה המנורה וזה
בגימטריא י"ח, משמע דאין זה אלא סמך בעלמא, ועוד שהרי כתב
הרי"י מקורבך דאסור לעשות תבנית של מנורה של ז' קנים אפילו
בלא גביעים, הרי לך בהדיא דאפילו בלא גביעים אסור ומסתמא
ה"ה בלא כפתורים ופרחים, ונפסק הדין כן ביו"ד סי' קמ"א
סעי' ח' עיי"ש, ולכן תקנו שמונה נרות בחנוכה ולא שבעה,
וא"כ היו עושים מנורה שכ שבעה נרות וזה אסור, עיי"ש נוע"י
ג"כ בשו"ת כנף רננה יו"ד ח"א סי' נ' מענין מנורה דאסור
לעשות אי בעינן כמותן ממש, ושו"ת חכ"צ סי' ס' וש"ך יו"ד
קמ"א סקל"ו, ועי' גם במוריה שנה לא גליון ג-ד ע' סט) נמצא
מדבריו דאדרבה משום מנורת ביהמ"ק גופא שהי' ז' קנים לא
קבעו כז' ימים כנ"ל, ובהשיחה הוקשה להיפך דמשום מנורת
ביהמ"ק שהי' בז' יתקנו דוקא שיהי' בז',

ואף דעצם המצוה היא נר איש וביתו, אבל הלא מבואר בכ"מ
דהענין דמהדרין מן המהדרין הו"ע עיקרי בחנוכה לפרסם הנס
שניתוסף בכל יום, ובפרט עפ"י מ"ש בס' יומין דחנוכה סי' ט"ו

לדייק מכמה ראשונים דעיקר המצוה מעיקרא ה' כמהדרין מן המהדרין (מובא בהערות וביאורים גליון יב סי' ה') עיי"ש,

* * *

(ב) במה שנתבאר בהתוועדות דמוצ"ק דהבעש"ט והמגיד היו אצל כ"ק אדה"צ נשמות בגופים, לכן לא שייך ע"ז הענין דתורה לא בשמים היא,

יש להעיר מברכות ג, א א"ר יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל ובא אליהו ושמר לי על הפתח והמתין לי עד שסיימתי תפילתי כו', ובאותה שעה כמדתי ממנו שלשה דברים, למדתי שאין נכנסין לחורבה כו' עיי"ש, והקשה ביד יוסף שם (בגליון העין יעקב) דצ"ע משבת קח, א רש"י ד"ה מאי אם יבא אליהו ויאמר וז"ל: היתר ואיסור אינו תלוי בו דלא בשמים היא עכ"ל רש"י, וא"כ איך אמר ר' יוסי דכמד כמה הכות מאליהו?

וכתב בזה בס' ילקוט הגרשוני בברכות שם דלא קשה מידי דכבר השריש לן מרן החת"ס (בשו"ת ח"ו סי' צ"ח בד"ה אבל) דכשאליהו מתגלה כנשמתו הרי הוא מלאך ואין לקבוע הלכה עפ"י דבריו, אבל כשמתגלה בלבוש גופו הרי הוא מגדולי חכמי ישראל, ותשבי יתרץ קושיית ואיבעיות ואליו תשמעון עיי"ש, וא"כ כאן דמיירי שנתגלה אליהו בלבוש גופו, והראי' שהרי ר' יוסי אמר כו' שלום עליך רבי "ומורי" היינו שהוא רבו בהוראה, וזה אינו כי אם כשמתגלה בלבוש גופו, ממילא שפיר אמר ר' יוסי "כאותה שעה" כלומר כאותה שעה שנתגלה בלבוש גופו למדתי ממנו שלשה דברים עיי"ש, ועי' גם בחי' מהר"צ חיות שם, וזהו כהמבואר בהשיחה, ועי' לקו"ש ח"ד ע' 1178 בנוגע לתשבי יתרץ באופ"א,

ובס' שם הגדולים ח"א אות כ"ד האריך בעניינים אלו ומקשה על מה שכתבו הפוסקים דלכן פסקינן כר"ש דקברי עכו"ס אינם מטמאים משום דהכי אמר אליהו לרבה בר אבוא כב"מ קיד, ב (ראה הל' טומאת מת פ"א ה"יג ובכס"מ ועוד), וכאורה הלא תורה לאו בשמים היא? ועי' גם חולין ו, א לענין שחיטת כותי דאשכחיה ההוא סבא א"ל ושמת סכין בלועך אם כעל נפש אתה, וכתוס' שם כתבו די"מ דההוא סבא היינו אליהו הנביא, וא"כ גם הכא קשה דאיך פסק לפי דברי אליהו הלא תורה לא בשמים היא? ולפי הנ"ל אפ"ל שאליהו ה' בלבוש גופו ובכה"ג שפיר פסקינן כמותו,

(ג) בכלל אין השאלה ברורה כי כ"כ, דהרי הענין דתורה לא בשמים היא הוא רק בעניינים של פסק הלכה וככשון רש"י הנ"ל איסור והיתר, ולכאורה שאלת כ"ק אדה"צ היתה האם יפסיק מלומר חסידות שהיא שאלה בהנהגתו להכא מצד הקטרוג בשמים, ואיזה שאלה בהלכה ישנה כאן? וכן מה שענו לו שכשיצא יאמר

יותר האם זה הוא פסק מצד הלכה דשייך לומר ע"ז תורה לא בשמים היא?

עוד יש להעיר במה שכתבו באחרונים דלענין בירור המציאות אפשר גם עפ"י נביא, דרך בספיקא דדינא אין הנביא נאמן אבל כברר מציאות (ומזה יוצא אח"כ נפק"מ להכנה) שפיר נאמן, וועי' בברכי יוסף או"ח סי' ל"ב, ובשם הגדולים הנ"ל, משנה למלך הל' אישות פ"ט ה"ו, ובס' דברי ירמיהו הל' יסודי התורה פ"ט ה"ד, ובית מאיר אבהע"ז ט"ו ע"ז וצלעות הכית שם, ובזכר יהוסף תהלוכות האגדות דף 26, וכשו"ת חבלים בנעימים ח"א ככלים סי' ל"ב, ובס' פרדס יוסף פ' תצוה כו, לא, ובהעמק עיון על הצפע"נ הלי יסוה"ת שם, ובס' עורה שחר מע' אליהו ועוד) א"כ י"ל דרצה אדה"ז לברר המציאות בנוגע להקיסרוג.

* * *

ד) במה שהובא הך דכתובות קג, א, לענין רבינו הקדוש שהי' מוציא בני ביתו בקידוש על' בגליון הש"ס שם שהביא מספר חסידים סי' תתשכט ועי"ש בכרית עולם ובמקור חסד שם, וראה לקו"ש ח"ב ע' 511 ובהערה 59,

ובגליוני הש"ס כתובות שם פ"ל כוונת הס' חסידים כב' אופנים: א) דבצדיקים רק הגוף נעשה חפשי מן המצוות, אבל הנפש שבעולם העליון י"ל דשפיר מחויב במצוות, ואף דאיתא כאבות יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו' י"ל דכפום צערא אגרא ולפי שאין בעוה"כ יצר המסית לעבור לכן אין העבודה חשובה כ"כ ולכן יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט כו' ומביא ראי' לזה מפסיקתא רבתי עי"ש, ולכן שפיר הלי' מחויב בדבר ומוציא בני ביתו, ב) דצדיקים במיתתם קרויים חיים וכאיזו הם בחיים עדיין ורק כאשר הם בעולם העליון פטורים מן המצוות מפאת המקום כי לא נאמרו המצוות בעולם העליון, משא"כ בירדס לעוה"ז עדיין עליהם חיוב המצוות ככתחלה, כי בעוה"ז יש חיוב מצוות לכל ישראל חי וגם הצדיק חי הוא, עי"ש, ומהשיחה משמע כאופן הב' דחיובו הוא רק בשביל שהי' למטה כבוש בגוף.

ה) וראה בקובץ שיעורים ח"ב סי' כ"ט שהקשה על הענין דמצוות בטלות לעתיד כבא דלכאורה קשה דהא אחד מעיקרי הדת הוא שזאת התורה לא תשתנה לעולם? ומתרץ שם באופן הב' דמצוות בטילות לע"ל אין הכוונה דהזמן שלע"ל גורם שיתבטלו המצוות, אלא שהמתים שיחיו יהיו פטורים מהמצוות, דגזה"כ הוא כמתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מהמצוות לעולם, אפילו לאחר שיחיה והדין הזה נוהג גם בזמן דאי מתרמי ניסא כמתים שהחיה יחזקאל פטורים מכל המצוות, ולא יהי' לע"ל שום

התחדשות בדיני התורה, והאנשים שיהיו לע"ל שלא יחיו ע"י תח"מ, כאמת יהיו חייבין בכל המצוות, ועי"ש שמביא ראיות לאופן זה, ושגם צדיקים יהיו פטורים אז כשיחיו משום הגז"כ דלמתיס חפשי, ועי' מוריה שנה שביעית גליון יא-יב ע' סב,

ולפי הנ"ל נמצא דדבריו סותרים מ"ש בספר חסידים, הן לפי ביאור הא' של הגר"ע והן לפי ביאור הב', דבכל אופן יוצא דגם אחר מיתתו כשהי' בעוה"ז שפיר נקרא מחויב בדבר ומוציא את בני ביתו, ולדבריו נמצא בהך דקם רבה ושחט"י לר' זירא, דאח"כ הי' ר' זירא פטור מן המצוות כל ימי חייו משום גז"כ דלמתיס חפשי, (ועי' בס' גן רוה דף קלד, כ, שהביא מס' ברכי יוסף אבה"ע"ז סי' נ"ז אם אשת ר' זירא צריכא קידושין מחדש, וכן בעובדא דרב כהנא דהחיהו ר' יוחנן, בכ"ק קיז, ב) אבל עי' בשיחת ש"פ שמיני וש"פ תזריע תשד"מ בביאור הענין דקם רבה ושחט"י לר' זירא.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

טו. בנוגין למשנ"ח בשיחת ש"פ מקץ י"ז. הנהה בלה"ק סי' יא שכ"ק אד"ש שאל איך אפ"ל שזה שקבעו ימי חנוכה ח' ימים הוא מצד השמן וכו' הלא זה רק סיבה ומפני מה הי' המסובב מלמעלה באופן כזה, ותל' מז' ימי ההיקף ושמיני השומר את ההיקף.

להעיר שכ"ה להדיא ברד"ה בכ"ה בכסלו תר"ס וז"ל: אמנם צ"ל בעצם הענין למה הי' הנס בשמונה ימים דוקא והיינו גם לתל' הב"י שהי' הנס ניכר בהח' ימים [עי' לעיל בהמאמר והוא ע"ד הנעתק לעיל בשיחה] מ"מ צ"ל מפני מה הי' הנס מלמעלה על ח' ימים דוקא לא פחות ולא יותר, וי"ל עפ"מ"ש בתשו' הרשב"א ח"א סי' (ט) ההפרש בין ז' לח' דז' הם שבעת ימי ההיקף וח' הוא שומר ההיקף ... ועפ"י"ז י"ל ג"כ מה שהנס דחנוכה הי' שמונה ימים להורות על הפלאת הנס בשרשו מבחי' שומר ההיקף.

ולא באתי אלא להעיר.

הרב חיים אברהם בעלינער

- ברוקלין נ.י. -

ח ס י ד ו ת

טז. בד"ה ביום השמיני גו' (דליל זאת חנוכה) ש.ז. איתא: ובענין שמונת ימי המילואים יש ב' פירושים כחסידות, פירוש

א', שענין ח' ימים הם ז' ימי המעשה שהם ז' מדות (ז"א ומלכות או ז' מדות שבמלכות) המקבלים מבחי' אל"ף שהוא כתר (עתיקא קדישא) ופירוש ב', דשמונת ימי המילואים פירושם ההמשכה משבעה יומין דעתיק (ז' ספירות דע"ק) שהם ימי קדם הנמשכים בספירת המלכות, ולכן נק' יום השמיני זאת חנוכת המזבח, זאת היא מלכות כנודע (כמכואר בזהר בכ"מ) והנה בנוגע לח' ימי המילואים שבחנוכת המשכן אין הכרעה בין ב' הפירושים, ושניהם הובאו בשוה,

אמנם בנוגע לח' ימי חנוכה משמע שההכרעה היא כפירוש הב' הנ"ל, כדמוכח מלשון אדמו"ר הצ"צ ולכן נק' יום השמיני זאת חנוכה, זאת חנוכת המזבח, זאת היא מלכות דיום השמיני הנק' זאת חנוכה הוא יום השמיני דחנוכה (ולא יום השמיני דימי המילואים) והיינו שהמסקנא היא, שח' ימי חנוכה הם ז' ספירות דעתיקא קדישא והיום הח' דחנוכה ענינו הוא ספירת המלכות שבה נמשכים כל הספירות דעתיקא קדישא עכ"ל.

ולמעיר מד"ה דבר אל אהרן ואמרת אליו תשי"ג (פ) וז"ל: ומכאן הצ"צ דשמונת ימי חנוכה אע"פ שישנם רק ז' מדות: א, ישנם ב' בחי' במלכות בהיותה באצי', וכמו שהיא שיוודת לבי"ע, ב, דקאי על כח העליון (חסר) ויש לתווכ' ב' הפי' כזה דבכדי שיהי' הירידה לבי"ע ה"ז בא מכח עליון דוקא, עכ"ל.

וכ"ה בסד"ה בכ"ה בכסלו תר"ס וז"ל שם: ועפי"ז יובן ג"כ מה שהנס דנרות הי' בשמונה ימים דוקא וכמ"ש הב"י, דלהיות שההמשכה הי' מבחי' אוא"ס למעלה מאצי' שז"ע שומר ההיקף דשבעת ימי ההיקף הן בחי' ז' מדות דאצי' וי"ל שאצי' בכלל נק' סובב לגבי בי"ע ... לכן נק' ימי ההיקף והאוא"ס שלמעלה מאצי' הוא בחי' שומר ההיקף ולכן נמשך הנס למטה בח' ימים דוקא, ובד"כ הוא בחי' גילוי ש' הוי' דלעילא, דז' נרות הן ז' פעמים הוי' והו"ע יעקב בגימ' ז"פ הוי' ויעקב הוא בעל האצי' והיינו בחי' ז' מדות דאצי' וח"פ הוי' הוא בחי' ש' הוי' דאריך כמ"ש במ"א והיינו בחי' ש' הוי' דלעילא שזהו הגילוי שיהי' לעתיד ... והיינו בחי' שיהי' הגילוי מבחי' ש' הוי' דלעילא ומעין זה הוא הגילוי דנ"ח ... ולכן הי' הנס למטה בשמונה ימים כו', עכ"ל. דמהנ"ל משמע שגם הסברא הב' שקאי על כתר על כח העליון כו' שייכת לח' ימי חנוכה שיום השמיני קאי על ספי' הכתר.

הרב חיים אברהם בעלינער

- ברוקלין נ.י. -

נ ג 2 ה

יז. בפרשתינו עה"פ מה, ט) "מהרו ועלו אל אבי גו" מעתיק רש"י את התיבות "ועלו אל אבי" ומפרש: "ארץ ישראל גבוה מכל הארצות" (וראה גם משכיל לדוד עה"פ),

ולכאורה אינו מובן: דהלא מכללי רש"י הוא, דמפרש ענין או מלה בהזדמנות הראשונה, שבה נתקל הלומד בענין זה, (ראה כללי רש"י רפ"ז - מלקו"ש ח"ו 214) ועפ"ז: הו"ל לפרשו בהזדמנות הראשונה, שבה מצינו בלשון הכתוב ע"ד עלי מחו"ל לא"י, וכדמצינו בפרשתנו גופא, (לפני הכתוב ד"מהרו ועלו אל אבי גו') בפסוק (מד, לד) "כי איך אעלה אל אבי גו", וכן לפני"ז (שם, לג) "והנער יעל עם אחיו" ועוד לפני"ז (שם, כד) "ויהי כי עלינו אל עבדיך גו" ועד"ז בס"פ מקץ (שם, יז) "ואתם עלו לשלום אל אביכם" וכן מצינו כו"כ פעמים בפרשתנו ע"ד הלשון דירידה מא"י לחו"ל ועד"ז כמה פעמים בתורה בפרשות שלפנ"ז (ראה לעיל כו, כג - יג, א ועוד) ובכל מקומות אלו לא מפרש רש"י כלל דא"י גבוה כו'?

(וראה לקח טוב - הובא בתורה שלמה -דפי' כן בפסוק שלפנ"ז (מד, כד) ועוה"פ על פסוק דידן "מהרו ועלו גו"')

בלבוש האורה כתב לתרץ: "מה שלא פרש"י כן למעלה גבי דאתם עלו לשלום גו' וכן גבי והנער יעל גו' משום דהתם ל"ל שאינו לשון עלי' ממש אלא שיפדו מצרתם שלא יחזיק בם לעבדים וזה עלייתם אבל כאן יש לדקדק ועלו למה לי, לא הי' לו לומר רק מהרו אל אבי ... אע"פ שאתם צריכם לעלות ההר אני מבקש מכם שתעלו מהרה ואל תאחרו ... עכ"ל,

אולם לכאורה א"א לת' כן:

א) מש"כ דהעלי' שם אינו לשון עלי' ממש, - אינו עפ"י פשוטו של מקרא, ולכאורה ליכא חילוק בין עלי' המדובר שם ל"מהרו ועלו" - וא"כ הלא אעפ"כ הי' רש"י צריך לפרשו במקומות הנ"ל,

ב) אם כל הטעם דרש"י מפרשו דוקא כאן הוא משום (כמש"כ בלבוש) דהו"ל רק מהרו, אבל "ועלו" למה לי? א"כ הלא הי' רש"י צריך להעתיק בהד"ה גם התיבה מהרו. כיון דלפירושו בזה תלוי הקושי בהבנת דברי הכתוב כו', ומכיון דמעתיק רק ועלו אל אבי - משמע דפרש"י אינו קשור עם מהרו כו'.

ג) הלא אפי' אי פירושו הוי עפ"י פשט"מ עדיין נשאר כו"כ מקומות כנ"ל דשמה לא מפרש רש"י כלום, ויל"ע בכ"ז (וראה קידושין ס"ט, רע"ב, וכיפה עינים שם דכותב בנוגע לא"י דגבוה מכל הארצות דילפ"י מספרי ממ"א ועי"ל"ש)

ש ו נ ת

יח. בלקוטי מהרי"ח סדר התנהגות ליל ש"ק מביא אודות החרוז צאתכם לשלום (בשלום עליכם) הנה יש שאין אומרים חרוז זה מפני שנראה כאלו דוחה רגלי המלאכים מלפניו, וגם בסידור הגה"ק התניא ליתא, ויש לעיין איזה דפוס נזדמן לו.

* * *

בלקו"ד ח"ד ע' תרמ"א מביא מר' יקותיאל מלמד שהי' אומר: דכי מכאן ודלי מכאן ומקל נושא כאמצע הוא אל"ף ... ולהעיר עד"ז מתורת חיים סנהדרין ר"פ חלק:

"אמרו חז"ל בפ"ק דע"א ועליהו לא יכול שאפי' שיחת חוכין שז ת"ח צריך תלמוד לכך נראה דהיינו מה שהמלמדים כשלומדים עם הקטנים אותיות אלף בית אומרים להן שצורת הגימל שיש לה כמין כים תלוי כה בצידה ובאמת דמות צורתה כך הוא וכאן שיחת חוכין הוא אולי רמז הוא לדרשה זו דגומל חסדים צריך להיות לו כים מלא מעות תלוי בצידו ולרוץ אחר דלים שיהא מעותיו מזומנים בידו ולא יאמר לו כך ושוב ומחר אתן כדרכינו ואת הדלת מכנין כרגל קצר רמז דלימציה ליה נפשי' וילך לאט ולא ירחיב פסיעותיו לברוח ממנו ואת האלף מנשיכין אותם המלמדים לאדם שיש לו כד אחד בידו ושואב מים וכד אחד על גבו שמא רמז הוא נמי לדרשא זו דאלף כינה לומר שצריך האדם להתמיד בתורה להעמיק בה וחוזר ומעמיק בה ולא יאמר כבר עמדתי על כוריה של הלכה זו או מקרא זה שלא יהיה דומה לאדם שכבר שאב כד מים מן הנהר והעמידו על גב שכמו ושוה לשאוב כד שני הכי אע"ג שכבר עמוס הוא בתורה ונטה שכמו לסבול חוזר ושואב ומעמיק במקום ההוא כמ"ש דדיה ירווך בכל עת ונמשלה התורה לתאנה שכל זמן שהאדם ממשש בו וכו', וצורת הבית אומרים שפיה פתוחה ורחבה רמז נמי שצריך האדם להחייב פיר כבינה וכמ"ש חז"ל פתח פיך וקרי פתח פיך ותני".

* * *

בלקוטי מהרי"ח סדר תפלת י"ח מביא בשם הגה"ק מו"ה ר' חיים האברשטם מצאנז: שבזמן האריז"ל הי' המנהג כשהי' הש"ץ אומר ולישועתך קוינו וכו' היו הקהל עונים ואומרים. ומצפין לישועה.

* * *

בתורת שלום ע' 214 איתא:

איך רעכען אז אויף די אלטע כתבים איידער דער מיטעלער

רבי האט אנגיהויבען* צו שרייבען קען מען זיך ניט סומך זיין אויף זיי, דער מיטעלער רבי האט אנגעהויבען שרייבען נאך דעם אנדער מאל פ"כ עס איז פאראנען זיינע פריערדיקע אויך,** אבער גאר ווייניג, דער עיקר וואס ער האט אנגיהויבען שרייבען איז נאך פ"ב און אויף די כתבים וואס דער מיטעלער רבי האט ניט גע-*** דער רבי האט ניט דאס גיזאגט, ער האט יע דאס גיזאגט נאר ניט דאס האט ער גימיינט, דער זיידע האט יע גענומען פון די אלטע כתבים און האט אריינגישטעלט אין לקו"ת****, איז מער ניט אז צוויי כתבים וואס אין זיי רעדט זיך עבודה, עס איז פאראנען נאך(?) איז וואס עס רעדט זיך חסידות, אבער וואס עס רעדט זיך עבודה איז מער ניט אז צוויי, וואס איך געפין איז מער ניט.

(*) יש לעיין אם אפשר לפרש הכוונה קודם שהתחיל אדה"א לכתוב, או שעל הנחות אחרות א"א לסמוך (ופשוט שהתו"א והלקו"ת סידר והגיל' הצ"צ).

(**) ראה ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקצ"ד-ו.

(***) כאן חסר (כבכמה מקומות בספר זה) וצ"ל (ע"פ הוצאה הקודמת - מימימגראף) געשריבן קען מען זיך ניט סומך זיין.
**** ראה רשימת המאמרים ע"פ סדר השנים בלקו"ת שנת תשמ"מ.

* * *

בספר מאירת עינים לר"י דמן עכו (כמדומה שמוכא כאוה"ת) תלמיד הרמב"ן ר"פ בהר וז"ל:

ואילו הי' רש"י ז"ל מקובל בסודות התורה לא הי' שוחר (נ"ל שותק) מלומר דברי כוונת רז"ל במאמר זה ובמקומות רבים ששתק, ואע"פ שהאיר עיני הגולה כתורה שבכתב וכתורה שבע"פ וכל רז ממנו לא נעלם זכרו לחיי עולם. וראה מה שהעיר המו"ל שם, וראה גם ס' השיחות קיץ ת"ש ע' 41, ועוד.

* * *

בספר ווי העמודים בסופו וז"ל: ביקש יעקב לגלות הקץ וכאשר ראה שרוח הקודש נסתלק ממנו רצה לעשות פעולה שיחזור ויגלה הקץ והתחיל להוכיחם,,, כמבואר בפסוקים [ויחי מט,א ואיך] וכשתגלה עונם [ראה יומא ט,ב] יתגלה קצם כן אמר יעקב בלבו.

הרב י. שאלתיאל
- ברוקלין נ.י. -

יט. בגליון יג אות יד כותב הרב מ.ז. רמז על מ"ש ב"היום
יום" שאדמו"ר הרש"ב ה' נותן מעות חנוכה כ"נר הרביעי" -
כי "אז רואים במוחש שדעת ב"ה וב"ש שווים הם, שלכולם מדליקים
כלילה זה רק ד' [בנדפס ז' והוא טה"ד דמוכח], והיינו שאז
מתבטא הענין דאלו ואלו דא"ח בגלוי ובמוחש",

ותמה תמה אקרא איך כתב דבר כזה, ובטח הוא פליטת הקולמוס
שהרי בכלל ד' מדליקין לדעת כ"ש ה' נרות ולב"ה ד' נרות,
כמובן ופשוט.

א' מאנ"ש
- כרוקלין נ.י. -

**לזכותו ולזכות
בני משפחתו שיחיו**

**נרפס ע"י
א' מאנ"ש שיחי'**